

Bitwa o Monte Cassino

18 maja obchodzimy 76. rocznicę zdobycia Klasztoru benedyktynów na Monte Cassino. Jest to najślynniejsza bitwa II Korpusu Polskiego, który powstał w 1943 r., na Bliskim Wschodzie, z połączenia 3 Dywizji Strzelców Karpackich, 5 Kresowej Dywizji Piechoty oraz 2 Warszawskiej Brygady Panczernej. Żołnierze przed przetrzuceniem do Włochy przebyli drogę z ZSRR, poprzez Iran, Irak, Palestynę i Egipt.

gen. Władysław Anders

Na Półwysep Apeniński II Korpus dotarł na początku 1944 roku. Na front, który zatrzymał się na linii umocnień nazywaną Linią Gustawa (głównym punktem oporu był masyw Cassino), żołnierze przybyli w marcu. U podnóża masywu znajdowała się dolina rzeki Lirii i jedyna droga prowadząca do Rzymu, dlatego zdobycie tego obiektu było tak ważne.

Klasztor na szycie góry, który po 3 uderzeniach dokonanych przez Nowozelandczyków, Kanadyjczyków, Amerykanów, Francuzów i nalotach amerykańskich, nadal postawał w rękach niemieckich. 24 marca do kwatery gen. Władysława Andersa dowódcy II Korpusu Polskiego przybył gen. Olivier Leese (dowódca 8 Armii w której skład wchodził II Korpus) zaproponował, aby Polski Korpus poprowadził natarcie na masyw. Gen. Anders wiedział, że jeśli odmówi, to Korpus zostanie użyty w dolinie rzeki Lirii, gdzie straty byłyby porównywalne, lecz rozłożone w czasie.

Dlatego gen. Anders postanowił, że polskie jednostki wezmą udział w zdobyciu masywu. 25 marca podjęto przygotowania do operacji o kryptonimie „Diadem”. Zaczęto transportować żywność, amunicję, wodę na pozycje, tworzone sieci łączności i drogi ewakuacji rannych do szpitali. Błędem przy planowaniu operacji był zakaz prowadzenia zwiadu. Obawiano się, że Niemcy dowiedzą się o nowej jednostce i planowanym ataku. Bazowano tylko na zdjęciach lotniczych i starych mapach włoskich, które nie oddawały wszystkich nierówności terenu, ukrytych stanowisk nieprzyjaciela, itp.

Operacja zaczęła się 11 maja o godzinie 23:00. Natarcie piechoty poprzedził ostrzał artyleryjski wzgórza. O godzinie 01:00 12 maja, piechota ruszyła do natarcia.

Polscy artylerzyści

Jest teza głosząca, że gdyby czołgi zdołały przedostać się przez tzw. „Gardziel” i wspomóc piechotę, Monte Cassino zdobyto by tego samego dnia, tak się jednak nie stało. Pierwsze uderzenie zostało odparte i od 13 do 16 maja planowano drugie natarcie, które odbyło się wieczorem 16 maja. Dzięki wielkiej determinacji żołnierzy, 18 maja zdobyto wzgórze Monte Cassino. Jako pierwszy do ruin klasztornych dotarł patrol 12 Pułku Ułanów Podolskich 3 Dywizji, który zawiesił tam swój proporzec i polską flagę.

W walkach uczestniczyło **6 mieszkańców Gminy Nieporęt**:

- Stanisław Woźniakowski - kanonier 5 Pułku Artylerii Przeciwlotniczej
- Marcin Szyperek - st. sierżant 18 Lwowskiego Batalionu Strzelców
- Feliks Kawka
- Jan Szaturski
- Franciszek Jankowski
- Franciszek Olechowski.

st. sierż. Marcin Szyperek, który został odznaczony pamiątkowym krzyżem.

Obok **Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino** – polskie odznaczenie wojskowe wprowadzone rozkazem Naczelnego Wodza z dnia 20 listopada 1944 roku jako odznaka pamiątkowa dla żołnierzy 2. Korpusu, uczestniczących w walkach pod Monte Cassino, celem upamiętnienia czynów oręża polskiego, dokonanych przez żołnierzy 2. Korpusu na ziemi włoskiej, ukoronowanych zdobyciem Monte Cassino.

Z 17 na 18 maja powstała pieśń „Czerwone maki na Monte Cassino” opisująca bohaterstwo żołnierzy II Korpusu. Tytuł nawiązuje do kwiatów, które w czasie bitwy rozkwitały na zrytych pociskami wzgórzach. Najstarsze nagranie utworu wykonane zostało przez Adama Astona i wykorzystane w filmie „Wielka droga” w 1946 r.

Straty, jakie poniósł Korpus, wynosiły 923 poległych, 94 zaginionych i 2931 rannych. Decyzję o utworzeniu cmentarza Władysław Anders podjął jeszcze podczas bitwy. Nekropolia powstała w latach 1944-1945 na płaskiej części góry pomiędzy wzgórzem „593” oraz klasztorem.

1 września 1945 roku został otwarty Polski cmentarz pod Monte Cassino. Po II wojnie światowej rząd włoski odbudował klasztor, a papież Paweł VI ponownie konsekrował go w 1964 r.

Pamiątki pochodzące z czasów walk stoczonych pod Monte Cassino

kartka Poczty Polowej 2 Korpusu

legitymacja krzyża pamiątkowego bitwy o Monte Cassino

pudełko ozdobione i podpisane przez żołnierza z 3 Dywizji Strzelców Karpackich

podgląd na wyposażenie brytyjskie używane przez polskich żołnierzy

Grupa rekonstrukcyjna

Rekonstruktora z Przemyśla, obok oryginalny mundur po majorze 2 Korpusu Polskiego

Mikołaj Jacyna, uczeń klasy I B

Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Lema w Stanisławowie Pierwszym, członek grupy rekonstrukcyjnej oraz członek Nieporęckiego Stowarzyszenia Historycznego, a także autor powyższej pracy.